

INHOUD

VOORWOORD.....	xv
LIJST VAN AFKORTINGEN.....	xvii
HOOFDSTUK 1 ALGEMENE INLEIDING	1
1.1 Achtergrondsheets.....	1
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	4
1.3 Uitvoering van het onderzoek.....	6
1.3.1 Rechtshulpverzoeken	7
1.3.2 Dossiers van opsporingsonderzoeken en basisregistratie- gegevens.....	9
1.3.3 Achtergronddocumenten.....	10
1.4 Leeswijzer	10
HOOFDSTUK 2 TRANSNATIONALE ZWARE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: EEN THEORETISCH KADER.....	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Het begrip transnationale zware en georganiseerde criminaliteit	13
2.3 Een economisch-sociologische benadering.....	15
2.3.1 Het criminele bedrijfsproces	17
2.3.2 Criminele samenwerkingsverbanden en organisaties	18
2.3.3 Het criminele netwerk	19
2.3.4 Functietypen.....	21
2.4 Internationale dimensies van het criminele netwerk	23
2.5 Besluit	26
HOOFDSTUK 3 OPSPORING VAN ZWARE EN GEORGANISEERDE MISDAAD IN NEDERLAND, BELGIË EN DUITSLAND	29
3.1 Inleiding	29
3.2 De organisatie van de opsporing in Nederland, België en Duitsland... ..	30
3.2.1 De organisatie van de opsporing in Nederland	30
3.2.1.1 De rol van het openbaar ministerie	30

3.2.1.2	De organisatie van de recherchefunctie bij de politie	31
3.2.1.3	De opsporingstaken van de Koninklijke Marechaussee	33
3.2.1.4	De opsporingstaken van de Bijzondere Opsporingsdiensten	34
3.2.2	De organisatie van de opsporing in België	34
3.2.2.1	Het openbaar ministerie	34
3.2.2.2	De politie	36
3.2.3	De organisatie van de opsporing in Duitsland	38
3.2.3.1	Het openbaar ministerie	38
3.2.3.2	De politie	41
3.2.3.3	De Bundespolizei	43
3.2.3.4	Zollfahndung	44
3.3	Keuzes in de opsporing in Nederland, België en Duitsland	45
3.3.1	Keuzes in de opsporing in Nederland	47
3.3.2	Keuzes in de opsporing in België	50
3.3.3	Keuzes in de opsporing in Duitsland	51
3.4	Uitvoering van opsporingsonderzoek	52
3.4.1	Verzamelen of verkrijgen van startinformatie	53
3.4.2	Heimelijk verzamelen van informatie en bewijsmateriaal	53
3.4.3	Verhoren van verdachten, getuigen en deskundigen	55
3.4.4	Doorzoekingen en inbeslagnames	57
3.5	Besluit	57

HOOFDSTUK 4 DE KADERS VOOR INTERNATIONALE JUSTITIËLE EN POLITIËLE SAMENWERKING 61

4.1	Inleiding	61
4.2	Verdragsrechtelijke kaders voor internationale samenwerking	61
4.2.1	Het ERV (1959) en het Benelux-uitleveringsverdrag (1962)	62
4.2.2	De Schengen Uitvoeringsovereenkomst (1990)	64
4.2.2.1	Verstrekking van informatie	65
4.2.2.2	De grensoverschrijdende achtervolging	66
4.2.2.3	Grensoverschrijdende observatie	66
4.2.2.4	Grensoverschrijdende gecontroleerde aflevering	68
4.2.2.5	Justitiële samenwerking	69
4.2.3	De EU-overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp (2000)	69
4.2.3.1	Gemeenschappelijke onderzoeksteams (JIT's)	70
4.2.3.2	Grensoverschrijdende infiltratie	71

4.2.3.3	Grensoverschrijdend aftappen van telecom- municatie	71
4.2.4	Het Benelux-verdrag inzake politiesamenwerking (2004)	74
4.2.5	Het Verdrag van Enschede (2005)	77
4.2.6	Het Verdrag van Prüm (2005)	81
4.2.7	Het Europese Kaderbesluit 2006/960/JHA (2006)	83
4.3	Organisatorische kaders voor de internationale samenwerking	85
4.3.1	De rol van Interpol in de internationale samenwerking	86
4.3.2	De rol van Europol, het Europees Justitieel Netwerk en Eurojust	87
4.3.3	Organisatorische kaders voor de strafrechtelijke samen- werking in Nederland	89
4.3.3.1	Organisatorische kaders op nationaal niveau	90
4.3.3.2	Organisatorische kaders op subnationaal niveau	91
4.3.4	Organisatorische kaders voor de strafrechtelijke samen- werking in België	93
4.3.5	Organisatorische kaders voor de strafrechtelijke samen- werking in Duitsland	95
4.4	Besluit	96

HOOFDSTUK 5 BEELD VAN CRIMINALITEITSCIJFERS EN HET RECHTSHULPVERKEER IN DE GRENSREGIO'S 99

5.1	Inleiding	99
5.2	Criminaliteitscijfers in de grensgebieden	99
5.2.1	Criminaliteitscijfers in het grensgebied van Noord- Brabant en Zeeland	100
5.2.2	Criminaliteitscijfers in het grensgebied van Limburg	102
5.2.3	Criminaliteitscijfers in het grensgebied van Gelderland, Overijssel en Twente	104
5.2.4	Criminaliteitscijfers in het grensgebied van Drenthe en Groningen	106
5.3	Omvang en onderwerpen van het rechtshulpverkeer	107
5.3.1	Rechtshulpverkeer in het grensgebied van Noord-Brabant en Zeeland	108
5.3.2	Rechtshulpverkeer in het grensgebied van Limburg	109
5.3.3	Rechtshulpverkeer in het grensgebied van Gelderland, Overijssel en Twente	110
5.3.4	Rechtshulpverkeer in het grensgebied van Drenthe en Groningen	112

5.4	Aard van de rechtshulpverzoeken	113
5.5	Besluit	114
HOOFDSTUK 6 SERIEMATIGE ROOFCRIMINALITEIT		117
6.1	Inleiding	117
6.2	Seriematige roofcriminaliteit in relatie tot woningen	118
6.2.1	Seriematige woninginbraken	118
6.2.1.1	Omvang van het criminaliteitsprobleem	118
6.2.1.2	Het bedrijfsproces van woninginbraak	121
6.2.1.3	Typering van seriematige woninginbrekers	122
a	Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst	122
b	Daders en dadergroepen van Belgische of Duitse herkomst	125
c	Dadergroepen van Zuidoost-Europese herkomst	125
6.2.2	Overvallen op woningen	128
6.2.2.1	Omvang van de problematiek	128
6.2.2.2	Het bedrijfsproces van overvallen op woningen	128
6.2.2.3	Typering van overvallers op woningen	130
a	Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst	130
b	Daders van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst	130
6.3	Seriematige roofcriminaliteit in relatie tot voertuigen	131
6.3.1	Seriematige voertuigdiefstal	132
6.3.1.1	Omvang van de problematiek	132
6.3.1.2	Het bedrijfsproces van seriematige voertuigdiefstallen	134
6.3.1.3	Typering van de daders van voertuigdiefstallen	137
a	Dadergroepen van Nederlandse herkomst	137
b	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst	140
6.3.2	Seriematige diefstallen van zaken uit of vanaf voertuigen	141
6.3.2.1	Omvang van de problematiek	141
6.3.2.2	Het bedrijfsproces van diefstallen van zaken uit of vanaf voertuigen	142
6.3.2.3	Typering van de daders	143
a	Dadergroepen van Nederlandse herkomst	143

	b	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst.....	144
6.3.3		Seriematige ladingdiefstallen.....	145
6.3.3.1		Omvang van de problematiek.....	145
6.3.3.2		Het bedrijfsproces van ladingdiefstallen.....	147
6.3.3.3		Typering van de daders van ladingdiefstallen.....	150
	a	Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst.....	150
	b	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst.....	151
6.4		Seriematige roofcriminaliteit in relatie tot bedrijven.....	152
6.4.1		Seriematige diefstallen bij bedrijven.....	152
6.4.1.1		Omvang van de problematiek.....	152
6.4.1.2		Het bedrijfsproces van seriematige diefstallen bij bedrijven.....	155
6.4.1.3		Typering van de daders van seriematige diefstallen bij bedrijven.....	156
	a	Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst.....	156
	b	Dadergroepen van Duitse of Belgische herkomst.....	158
	c	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst.....	159
6.4.2		Professionele overvallen op bedrijven.....	161
6.4.2.1		Omvang van de problematiek.....	161
6.4.2.2		Het bedrijfsproces van overvallen op bedrijfsobjecten.....	163
6.4.2.3		Typering van de daders van overvallen op bedrijfsobjecten.....	164
	a	Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst.....	164
	b	Dadergroepen van Belgische of Franse herkomst.....	166
	c	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost-Europese herkomst.....	167
6.5		Besluit.....	168

HOOFDSTUK 7 VERDOVENDE MIDDELEN: PRODUCTIE EN HANDEL..... 173

7.1	Inleiding.....	173
7.2	Productie van synthetische drugs.....	173

7.2.1	Omvang van de problematiek	173
	a Amfetamine	173
	b Xtc (MDMA).	174
7.2.2	Het bedrijfsproces van de productie van synthetische drugs. .	177
7.2.3	Typering van de dadergroepen	179
7.3	Hennepteelt	180
7.3.1	Omvang van de problematiek	180
	7.3.1.1 Hennepteelt in Nederland.	180
	7.3.1.2 Hennepteelt in België en Duitsland.	183
7.3.2	Het bedrijfsproces van hennepteelt	184
7.3.3	Typering van de dadergroepen	187
7.4	Internationale handel in verdovende middelen	188
7.4.1	Omvang van de problematiek	188
7.4.2	Het bedrijfsproces van handel in verdovende middelen	189
	7.4.2.1 Import van verdovende middelen in Nederland.	190
	7.4.2.2 Export van verdovende middelen vanuit Nederland	191
7.4.3	Typering van de dadergroepen	192
7.5	Besluit	195
HOOFDSTUK 8 MENSENHANDEL EN MENSENSMOKKEL.		197
8.1	Inleiding	197
8.2	Mensenhandel	197
8.2.1	Omvang van de problematiek	197
8.2.2	Het bedrijfsproces van mensenhandel.	200
8.2.3	Typering van de daders en dadergroepen	202
	a Daders en dadergroepen van Nederlandse herkomst	202
	b Daders en dadergroepen van Belgische of Duitse herkomst.	203
	c Dadergroepen van Oost- of Zuidoost- Europese herkomst.	203
	d Dadergroepen van Afrikaanse herkomst.	205
8.3	Mensensmokkel.	205
8.3.1	Omvang van de problematiek	205
8.3.2	Het bedrijfsproces van mensensmokkel	207
8.3.3	Typering van de dadergroepen	208
	a Kleinschalige (familie)verbanden in Nederland	209
	b Dadergroepen van Turkse herkomst.	209

	c	Dadergroepen van Oost- of Zuidoost- Europese herkomst.....	210
	d	Dadergroepen van Aziatische herkomst.....	211
8.4		Besluit	213
HOOFDSTUK 9 FRAUDE			215
9.1		Inleiding	215
9.2		Oplichting.....	215
	9.2.1	Omvang en aard van de problematiek	215
	9.2.2	Typering van de dadergroepen	217
	a	Daders of dadergroepen van Nederlandse herkomst	217
	b	Daders of dadergroepen van Duitse of Belgische herkomst	219
	c	Dadergroepen uit Zuidoost-Europa	219
	d	Dadergroepen van Afrikaanse herkomst.....	219
9.3		Btw-carrousel fraude	221
	9.3.1	Omvang en aard van de problematiek	221
	9.3.2	Typering van de dadergroepen	223
9.4		Sigarettenmokkel.....	223
	9.4.1	Omvang en aard van de problematiek	223
	9.4.2	Typering van de dadergroepen	224
9.5		Illegale tewerkstelling.....	226
	9.5.1	Omvang en aard van de problematiek	226
	9.5.2	Typering van de dadergroepen	228
9.6		Handel in vervalste merkartikelen.....	228
	9.6.1	Omvang en aard van de problematiek	228
	9.6.2	Typering van de dadergroepen	229
9.6		Besluit	231
HOOFDSTUK 10 LEVENSDELICTEN EN GIJZELINGEN			233
10.1		Inleiding	233
10.2		Levensdelicten	233
	10.2.1	Omvang en aard van de problematiek	233
	10.2.2	Typering van de zaken	234
10.3		Gijzelingen en ontvoeringen	236
	10.3.1	Omvang en aard van de problematiek	236
	10.3.2	Typering van de zaken	237
	10.3.2.1	Gijzelingen of ontvoeringen in de relationele sfeer..	237

10.3.2.2	Gijzelingen of ontvoeringen in verband met financiële geschillen of afpersing	237
10.3.2.3	Gijzelingen of ontvoeringen in de criminele sfeer . .	239
10.3.2.4	Gijzelingen of ontvoeringen om andere redenen . . .	240
10.5	Besluit	241

**HOOFDSTUK 11 GRENSOVERSCHRIJDENDE CRIMINALITEIT:
HOOFDLIJNEN EN ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN BIJ DE
STRAFRECHTELIJKE SAMENWERKING 243**

11.1	Inleiding	243
11.2	Glocale criminele bedrijfsprocessen in grensgebieden	244
11.3	Mobiel banditisme.	247
11.4	Grensregionale criminaliteit	251
11.5	Besluit	255

**HOOFDSTUK 12 HET FUNCTIONEREN VAN DE OPERATIONELE
STRAFRECHTELIJKE SAMENWERKING IN DE GRENSREGIO'S 257**

12.1	Inleiding	257
12.2	Vraagstukken in verband met de uitwisseling van informatie	257
12.2.1	Vroegsignalering van illegale activiteiten	258
12.2.1.1	Uitwisseling van criminele inlichtingen	258
12.2.1.2	Uitwisseling van informatie uit andere bronnen . . .	259
12.2.2	Uitwisseling van informatie in de opsporingsfase	260
12.3	Vraagstukken in verband met onderzoekshandelingen op buitenlands verzoek	261
12.3.1	Beleidsmatige prioriteit.	262
12.3.2	Beschikbaarheid van menskracht en middelen	264
12.3.3	Knelpunten in verband met onverwachte verzoeken.	267
12.3.4	Knelpunten in verband met uiteenlopende wet- en regelgeving	268
12.4	Vraagstukken in verband met het optreden op buitenlands grondgebied	270
12.5	Besluit	273

**HOOFDSTUK 13 VERBETERING VAN DE OPERATIONELE STRAF-
RECHTELIJKE SAMENWERKING IN DE GRENSREGIO'S 275**

13.1	Inleiding	275
13.2	Verbetering van het inzicht in criminaliteitsproblemen in grensregio's.	276

13.2.1	Vroegsignalering van roofcriminaliteit in de grensregio's	276
13.2.2	Inzicht in geïntegreerde criminele samenwerkings- verbanden en het criminele netwerk in grensregio's	277
13.3	Verbetering van de samenwerking bij de voorbereiding van opsporingsonderzoeken	278
13.3.1	Afstemming van het opsporingsbeleid in de grensregio's	278
13.3.2	Beschikbaarheid van menskracht en middelen in de grensregio's	279
13.4	Verbetering van de samenwerking bij de uitvoering van opsporingsonderzoeken	281
13.4.1	Samenwerking op verzoek in grensregio's	281
13.4.2	Optreden op buitenlands grondgebied in grensregio's	283
13.4.3	Gemeenschappelijke opsporingsteams in grensregio's	284
13.5	(Gezamenlijke) controles op de transportassen	289
13.6	Bestuurlijke maatregelen in grensregio's	291
13.7	Verbetering van de samenwerking met landen in Oost- of Zuidoost- Europa	293
13.8	Verbetering van de globale politieële en justitiële samenwerking	296
13.9	Besluit	297
HOOFDSTUK 14 ALGEMEEN BESLUIT		299
14.1	Inleiding	299
14.2	Transnationale criminaliteitsproblemen in grensgebieden	300
14.3	Verloop van de politieële en justitiële samenwerking	303
14.3.1	Glocale criminele bedrijfsprocessen	303
14.3.2	Mobiel banditisme	304
14.3.3	Grensregionale criminaliteit	305
14.4	Effecten van de nieuwe verdragsrechtelijke kaders	308
14.5	Bottom-up initiatieven in grensregio's	311
14.6	Aanknopingspunten voor verdere verbetering van de samen- werking	314
BIBLIOGRAFIE		315

